

Γλώσσα Ε' Δημοτικού
Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι

- ◆ Βιβλίο μαθητή: 3 τεύχη (274 σ.)
- ◆ Τετράδιο μαθητή: 2 τεύχη (140 σ.)
- ◆ Βιβλίο δασκάλου: 1 τεύχος (51 σ.)

12 ΕΝΟΤΗΤΕΣ

- ◆ Ο φίλος μας το περιβάλλον
- ◆ Η ζωή στην πόλη
- ◆ Τα ζώα που ζουν κοντά μας
- ◆ Οι φίλοι μου, οι φίλες μου
- ◆ Μουσική
- ◆ Βιβλία – βιβλιοθήκες
- ◆ Μυστήρια – επιστημονική φαντασία
- ◆ Παιχνίδια
- ◆ Κατασκευές
- ◆ Τηλεόραση
- ◆ Αθλήματα – σπορ
- ◆ Ταξίδια στο διάστημα

+ 5 επετειακές ενότητες

ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Προβλεπόμενες ώρες: 232

◆ 130 για το βιβλίο

Κάθε ενότητα: 8–12 ώρες
(σύνολο 120 περίπου)

Επετειακές: 2 ώρες
(σύνολο 10 περίπου)

[ενότητα: 16 – 20 σελίδες]

◆ 32 για το ανθολόγιο

◆ 70 για τις δραστηριότητες εκτός εγχειριδίου

Περιλαμβάνουν:

- Σχέδια εργασίας
- Διαθεματικές δραστηριότητες
- Λογισμικό

Βασικές αρχές

- ◆ **Ευελιξία** ως προς :
 - ◆ την επεξεργασία κειμένων,
 - ◆ τις ασκήσεις,
 - ◆ την κατανομή ωρών,
 - ◆ την ορθογραφία-αντιγραφή ανάλογα με τις ανάγκες τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο της τάξης.
- ◆ Αυτό συνεπάγεται **αλλαγή στη στάση του εκπαιδευτικού** ο οποίος φροντίζει να ακολουθεί το ρυθμό, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών της τάξης.

Είδη κειμένων

- λογοτεχνικά κείμενα, μύθοι, διάλογοι, κόμικς
- έντυπος δημοσιογραφικός λόγος (άρθρα εφημερίδων και περιοδικών, συνέντευξη, ρεπορτάζ, ειδήσεις, μικρές αγγελίες)
 - διαφημιστικά κείμενα
 - αφίσες, χάρτες
 - αλληλογραφία, προσκλήσεις
 - βιβλιοκρισίες, βιβλιοπαρουσιάσεις, βιβλιογραφικά δελτία
 - βιογραφικά σημειώματα
 - κανονισμοί λειτουργίας, οδηγίες
 - ενημερωτικά φυλλάδια, χρήσιμες πληροφορίες
 - λεξικά, εγκυκλοπαίδειες

Είδη λόγου (Α.Π.):

- Αναφορικός

(περιγραφή – αφήγηση)

- Κατευθυντικός

(οδηγίες – επιχειρηματολογία)

Σύνδεση του λόγου με την περίσταση επικοινωνίας

- ποιος μιλάει ή γράφει
- σε ποιον
- για ποιο σκοπό
- με τι θέμα
- πού και πότε

Μέσα από ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι μαθητές Συνειδητοποιούν την αναγκαιότητα προσαρμογής του ύφους και των μέσων του λόγου ανάλογα με:

- τον αποδέκτη,
- το θέμα,
- την αιτία,
- το σκοπό και
- το είδος

του κειμένου που πρόκειται να παραχθεί.

ΕΙΔΗ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- κατανόησης κειμένου

- γραμματικής

- παραγωγής προφορικού λόγου

- διαθεματικών δραστηριοτήτων

- παραγωγής γραπτού λόγου

- λεξιλογίου και ορθογραφίας

Λειτουργική γραμματική

Τα γραμματικά φαινόμενα εξετάζονται στο συγκεκριμένο περιβάλλον των κειμενικών ειδών στα οποία λειτουργούν (λειτουργική-κειμενική προσέγγιση) και οι στόχοι δεν αφορούν απλώς γνώσεις αλλά ικανότητα τέλεσης λεκτικών πράξεων (αιτιολογώ, προτείνω, καθοδηγώ, πληροφορώ, διηγούμαι κτλ.).

Επισημαίνεται ότι, επειδή ένα μεγάλο μέρος της ύλης της γραμματικής της Ε΄ τάξης συνίσταται σε ανακεφαλαίωση και ολοκλήρωση της προβλεπόμενης ύλης για το δημοτικό, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να επαναφέρει ένα αντικείμενο για διδασκαλία όταν διαπιστώνει ότι οι μαθητές στην πλειονότητά τους το αγνοούν. Επίσης καλό είναι σε κάθε διδακτικό δώρο η διδασκαλία να επικεντρώνεται σε ένα κυρίως γραμματικό φαινόμενο. Συνιστάται η καθημερινή χρήση του εγχειριδίου της γραμματικής για τη συστηματοποίηση των γνώσεων των μαθητών.

Συνοπτικός πίνακας περιεχομένου του Βιβλίου του Μαθητή

ΘΕΜΑ	ΕΙΔΗ ΛΟΓΟΥ / ΕΙΔΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
<p>1. Ο φίλος μας το περιβάλλον</p> <p>1. (Ο φίλος μας το δάσος) 2. (Η φίλη μας η θάλασσα) 3. (Ο φίλος μας ο άνεμος)</p> <p>Χρόνος διδασκαλίας: 8-12 διδακτικές ώρες</p>	<p>Αναφορικός λόγος (αφήγηση ιστορίας και περιγραφή γεγονότος)</p> <p>Κείμενο λογοτεχνικό, ειδησεογραφικό άρθρο εφημερίδας και διαδικτύου – δημοσιογραφική ανταπόκριση (ρεπορτάζ), ενημερωτικό άρθρο περιοδικού</p>	<p>Χρόνοι του ρήματος [κύριο φαινόμενο] Εξαρτημένες χρονικές προτάσεις Επιρρηματικοί προσδιορισμοί χρόνου</p> <p>Ορθογραφία Λεξιλόγιο: Σύνθετες λέξεις, Παροιμίες</p>
<p>2. Η ζωή στην πόλη</p> <p>1. Η παλιά γειτονιά - Ίανθίπου 5 2. Παιχνίδια πολιτισμού 3. Η πολιτιστική ζωή της Θεσ/νίκης 4. Υπόγειες διαδρομές</p> <p>Χρόνος διδασκαλίας: 8-12 διδακτικές ώρες</p>	<p>Κατευθυντικός λόγος (καθοδηγητικά κείμενα)</p> <p>Λογοτεχνική περιγραφή, ενημερωτικά κείμενα (αφίσα του ΥΠΠΟ, Νομαρχίας Θεσ/νίκης και παιδικού περιοδικού), οδηγίες, χάρτες</p>	<p>Εγκλίσεις [κύριο φαινόμενο] Αριθμητικά Επιρρηματικοί προσδιορισμοί χρόνου, τόπου, τρόπου Κλίση: θηλυκά ουσιαστικά σε -ος και επίθετα σε -ης, -ης, -ες (λόγια κλίση)</p> <p>Ορθογραφία Λεξιλόγιο: Σύνθετες λέξεις</p>
<p>3. 28η Οκτωβρίου</p>		

Περιθώρια επιλογών

Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο δάσκαλος έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει το διδακτικό υλικό ως ένα δείγμα εργασίας που μπορεί να χειριστεί ανάλογα με το επίπεδο και τις δυνατότητες της τάξης. Μπορεί, π.χ., να αντικαταστήσει κάποια από τα αυθεντικά χρηστικά κείμενα, κρατώντας τις βασικές ιδέες επεξεργασίας, με άλλα καταλληλότερα και πιο επίκαιρα. (Τα κείμενα που θα επιλεγούν πρέπει να είναι αυθεντικά και ταυτόχρονα οργανικά συνδεδεμένα με το φαινόμενο και το κειμενικό είδος που διδάσκεται.)

Επίσης, μπορεί να μην ασχοληθεί με όλες τις ασκήσεις, σε περίπτωση που κρίνει ότι δεν είναι κατάλληλες για τους συγκεκριμένους μαθητές, ή να τις χρησι-

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 1

Αρχική – Διαμορφωτική – Τελική

Βασική αρχή: η απενοχοποίηση του λάθους

τα λάθη είναι αναπόσπαστο κομμάτι της μαθησιακής διαδικασίας και επομένως, ότι, οποιοσδήποτε μαθαίνει κάτι, μπορεί να κάνει λάθος, ακόμα και αυτός ο ίδιος. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η απενοχοποίηση του λάθους που αποτελεί το αρχικό στάδιο της σημαντικότητας, για τη σύγχρονη παιδαγωγική επιστήμη, διαδικασίας της αξιοποίησης του λάθους.

Μια τέτοια δυνατότητα αξιοποίησης του λάθους δίνεται από τη διόρθωση του γραπτού. Κάθε φορά που οι μαθητές παράγουν λόγο πρέπει να μάθουν να ξαναδιαβάζουν το γραπτό τους και να το διορθώνουν σε διάφορα επίπεδα (ορθογραφικό, μορφολογικό, συντακτικό, λεξιλογικό, κειμενικής συνοχής). Ο δάσκαλος πρέπει να βοηθά τους μαθητές του - ειδικά αυτούς που αντιμετωπίζουν δυσκολίες - στο να εντοπίσουν τα λάθη τους και να τα αναλύσουν, έτσι ώστε να συνειδητοποιήσουν τις στρατηγικές που χρησιμοποίησαν και που οδήγησαν στο λάθος. Αυτό στη συνέχεια θα τους επιτρέψει να αναθεωρήσουν αυτές τις στρατηγικές και να αναπτύξουν άλλες που θα τους αποτρέψουν από το να επαναλάβουν τα ίδια λάθη.

Τα λάθη των μαθητών, λοιπόν, χρησιμοποιούνται με τρόπο εποικοδομητικό, αλλά όχι μόνο σε σχέση με τους ίδιους τους μαθητές. Και ο δάσκαλος εντοπίζοντας τα λάθη των μαθητών του ή τις αδυναμίες τους πληροφορείται για το πού βρίσκονται μαθησιακά, σε ατομικό αλλά και σε συλλογικό επίπεδο, και σχεδιάζει αντίστοιχα τις διδακτικές του παρεμβάσεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 2

γίνεται από το μαθητή με την επίβλεψη του δασκάλου και περιλαμβάνει

- ◆ σχεδιασμό
- ◆ παραγωγή
- ◆ επεξεργασία του παραγόμενου κειμένου – διόρθωση με κριτήρια καταλληλότητας και γλωσσικής ορθότητας

Δίνεται πίνακας αυτοαξιολόγησης με ερωτήσεις:

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζονται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου.)

1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευόμαι τα σημεία που προτείνονται στην εκφώνηση της άσκησης.)
2. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;
3. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;
4. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα;
5. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;
6. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;
7. Πώς ήταν η ορθογραφία; Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;
8. Χρησιμοποίησα πολύ ή λιγότερο από όσα έπρεπε ή πολύ ή λιγότερο από τις ίδιες λέξεις;
9. Πώς ήταν η εμφάνιση του γραπτού μου;